

## Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om Räddningsinstitutet

### PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om Räddningsinstitutet vilken skall ersätta lagen om statens räddningsläroanstalter. Statens räddningsskola och Statens räddningsinstitut skall sammanslås under benämningen Räddningsinstitutet. Samtidigt föreslås att grunderna för fastställande av de andelar som studerandenas hemkommuner skall betala för-

enhetligas med de grunder som tillämpas av övriga yrkesläroanstalter. Dessutom justeras stadgandet om avgifter för verksamheten.

Lagen ansluter sig till budgetpropositionen för 1995 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen avses träda i kraft vid ingången av 1995.

### MOTIVERING

#### 1. Nuläget och de viktigaste förslagen

Yrkesutbildningen inom räddningsbranschen reviderades 1992 genom lagen om statens räddningsläroanstalter (62/92). Räddningsförvaltningens utbildningscentral samt statens brandinstitut och statens befolkningsskyddsskola, som hörde till centralen, drogs in. I Kuopio inrättades Statens räddningsskola som utbildar manskap och underbefäl. För utbildning av befäl och alarmjourhavande inrättades Statens räddningsinstitut som har verksamhetsställen i Esbo och i Lojo. Vardera läroanstalten erbjuder såväl brandutbildning som befolkningsskyddsutbildning. Läroanstalterna har varit resultatstyrda sedan de inrättades.

I enlighet med riksdagens beslut i samband med tilläggsbudgeten för 1992 skall även utbildningen av befäl och alarmjourhavande inom räddningsbranschen överföras till Statens räddningsskola i Kuopio. Den tillbyggnad som den utvidgade verksamheten kräver är under uppförande och beräknas stå klar vid utgången av 1994.

Eftersom all utbildning inom räddnings-

branschen sammanförts och skolbyggnaderna finns på samma tomt är det inte ändamålsenligt att bevara de nuvarande läroanstalterna som självständiga administrativa enheter. Med tanke på en effektivare resursanvändning föreslås att Statens räddningsinstitut och Statens räddningsskola ombildas till en enhetlig läroanstalt med namnet Räddningsinstitutet.

Räddningsinstitutets uppgifter förblir desamma som för de läroanstalter som skall dras in. Ordalydelsen i 2 § som gäller uppgifterna förklarar genom att ett nytt begrepp, utbildning för undantagsförhållanden, tas i bruk. Med detta begrepp avses förberedelser för verksamhet som behövs i sådana undantagsförhållanden som definieras i beredskapslagen (1080/91) och för verksamhet vid storolyckor. Utbildningen omfattar sådan utbildning som avses i 40 § beredskapslagen och i lagen om befolkningsskydd (438/58) samt räddningstjänstens ledarutbildning.

I 4 § stadgas om finansieringen av yrkesutbildningen. Studerandenas hemkommuner är sedan 1992 skyldiga att delta i finansieringen av yrkesutbildning med betalningsandelar som bestäms på basis av kommunens bärkrafts-

klass. Tidigare svarade staten ensam för kostnaderna. Strävan var härvid att i tillämpliga delar göra finansieringssystemet i fråga om statens räddningsläroanstalter likadant som vid de yrkesläroanstalter som lyder under undervisningsministeriet. Efter detta har hela finansieringssystemet inom undervisningsväsendet ändrats genom lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (705/92). I det nya systemet är markbeloppet av hemkommunens betalningsandel för en studerande vid en yrkesläroanstalt alltid samma oberoende av läroanstalt. Det föreslås att grunderna för bestämmande av hemkommunens betalningsandel för en studerande vid Räddningsinstitutet skall förenhetligas med de grunder som tillämpas vid de övriga yrkesläroanstalterna.

Enligt 9 § lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet bestämmer undervisningsministeriet det med elevantalet vägda riksomfattande medeltalet för de kalkylerade statsandelsgrunderna per elev för yrkesläroanstalterna. År 1994 är detta medeltal 35 562 mk. Hemkommunens betalningsandel fås genom att man från medeltalet avdrar en andel som beräknas enligt skalan i 8 § 1 mom. samma lag och enligt bärkraftsklassen för elevens hemkommun.

Vid räddningsläroanstalterna beräknas det markbelopp per elev som hemkommunens betalningsandel baserar sig på årligen på basis av de statliga räddningsläroanstalternas genomsnittliga sannolika kostnader. År 1994 är beloppet 111 070 mk. Betalningsandelens belopp bestäms enligt bärkraftsklass. Det varierar från 14 till 49 % och är i genomsnitt 30 %. På basis av skalan enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet blir betalningsandelens belopp i genomsnitt 44 %.

Förutom för räddningsläroanstalterna och idrottsutbildningscentrerna beräknas hemkommunens betalningsandel vid alla yrkesläroanstalter utgående från samma markbelopp. Att prissätta yrkesutbildningen inom räddningsväsendet så att den blir mångdubbelt dyrare än inom de övriga utbildningsområdena är en utbildningspolitiskt dålig lösning. Därför föreslås att det markbelopp som undervisningsministeriet årligen fastställer skall tas som grund för hemkommunens betalningsandel vid räddningsläroanstalterna. Betalningsandelarna skall fortfarande faktureras av hemkommunen. Betalningstidpunkterna förenhetligas med betalningstidpunkterna i lagen om finansiering av

undervisnings- och kulturverksamhet. Hemkommunen kontrolleras i början av varje termin. Det föreslås att i lagen intas ett stadgande för de fall då studeranden inte har någon hemkommun i Finland. I dessa fall skall staten ansvara även för hemkommunens andel.

Om avgifter skall uppbäras för statliga myndigheters verksamhet eller inte fastställs enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/92), om inte annorlunda stadgas i någon annan lag. Fastställandet av vissa av räddningsläroanstalternas kurser som avgiftsbelagda eller avgiftsfria på basis av lagen om grunderna för avgifter till staten är mycket beroende av tolkning. Därför skall i den föreslagna lagen av tydlighetsskäl stadgas vilka kurser som är avgiftsfria. I lagens 5 § stadgas att alla kurser med anknytning till utbildning för undantagsförhållanden är avgiftsfria. Avsikten med dessa kurser är inte att tillfredsställa enskilda personers utbildningsbehov utan att upprätthålla säkerhetsnivån i hela landet.

Räddningsläroanstalterna ger även utbildning i vilken man skall delta på förordnande av en myndighet. Inrikesministeriet förordnar årligen med stöd av 6 § 2 mom. lagen om befolkningsskydd ca 2 500 personer som hör till befolkningsskyddets lednings- och specialpersonal att delta i utbildning som anordnas av statens räddningsläroanstalter. Undervisning, inkvartering och mat är gratis för dessa personer och resekostnaderna ersätts. För utbildningstiden betalas dessutom särskild ersättning enligt samma grunder som för personer som deltar i försvarsmaktens reservövningar. I 6 § föreslås att den utbildning som avses i 40 § beredskapslagen skall jämföras med den utbildning som avses i 6 § 2 mom. lagen om befolkningsskydd. Gränsdragningen mellan nämnda befolkningsskyddsutbildning och utbildningen enligt beredskapslagen är konstgjord, eftersom befolkningsskyddet utgör en del av beredskapsarrangemangen. Undantagsbefogenheterna enligt beredskapslagen och lagen om befolkningsskydd kan användas i samma undantagsförhållanden som definieras i 2 § beredskapslagen och de kompletterar varandra. Statens deltagande i utbildningskostnaderna skulle främja deltagandet i beredskapsutbildningen och göra det möjligt att på ett ändamålsenligt sätt koncentrera utbildningen på grupper som är viktiga för beredskapen.

Om kallande till utbildning enligt 6 § 2 mom. lagen om befolkningsskydd och om ersättande

av de kostnader för vilka redogörs ovan stadgas i förordningen angående utbildning av ledar- och annan specialpersonal för befolkningsskyddet (247/63). Avsikten är att förordningen skall upphävas och de nödvändiga stadgandena överförs till den förordning som skall utfärdas med stöd av den föreslagna lagen. I samband med detta avser man att i huvudsak slopa utbetalningen av reservistlön och övergå till att för dem som kallats till kursen enbart ersätta resekostnaderna enligt tjänstekollektivet angående ersättande av statstjänstemäns resekostnader, eftersom nuvarande system föranleder utanordning och återkrav i onödig omfattning. Genom förordningen stadgas att reservistlön enbart utbetalas till de privatanställda vars arbetsgivare inte betalar lön för utbildningstiden. Andelen privatanställda av alla som deltar i utbildningen är mycket liten.

Stadgandena i gällande lag om läroanstaltens förvaltning och undervisningsspråk förblir oförändrade till sitt innehåll i lagförslaget.

## 2. Propositionens verkningar

### 2.1. Ekonomiska verkningar

Genom en sammanslagning av läroanstalterna uppnås en viss rationaliseringsnytta. Å andra sidan ökar koncentrationen av utbildningen till Kuopio kostnaderna för resor och upprätthållande av kontakter eftersom majoriteten av de som deltar i utbildningen bor i södra Finland.

Ändringen av grunderna för bestämmande av kommunernas betalningsandelar orsakar en minskning av inkomsterna om ca 5 milj. mk. Beräknade enligt nuvarande grunder skulle betalningsandelarna vara 9,2 milj. mk, när driftsutgiften per studerande är 111 070 mk, det finns i genomsnitt 277,5 studerande och den genomsnittliga betalningsandelsprocenten är 30. Det genomsnittliga beloppet per studerande är enligt propositionen 33 562 mk år 1994 och den genomsnittliga betalningsandelsprocenten 44. Betalningsandelarnas sammanlagda belopp skulle enligt dessa grunder härvid uppgå till 4,3 milj. mk beräknat enligt nivån 1994. Om betalningsgrunderna inte ändras stiger det markbelopp som utgör grund för kommunernas betalningsandelar 1995 betydligt från nuvarande nivå till följd av nya hyresutgifter. I en

proposition som har samband med budgetpropositionen för 1995 föreslås att statens fastighetsverk skall inrättas den 1 maj 1995. Skolan skall bli hyresgäst hos fastighetsverket. Hyresutgifterna skall ingå i markbeloppet per elev. För närvarande har kapitalkostnaderna inte beaktats i driftsutgiften per elev.

Det föreslås att de verkningar som ändringen i grunderna för bestämmande av hemkommunernas betalningsandelar har på kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna skall beaktas i den allmänna statsandelen till kommunerna enligt lagen om statsandelar till kommunerna (688/92). I budgetpropositionen för 1995 har den allmänna statsandelen till kommunerna med anledning av den föreslagna lagen skurits ned med 5 milj. mk, vilket har till följd att det genomsnittliga beloppet av den allmänna statsandel som fastställs per invånare minskar med ca en mark.

Ändringen av vissa befolkningsskyddskurser så att de blir avgiftsfria minskar läroanstaltens inkomster med ca 400 000 mk år 1995. Förmånerna för dem som deltar i beredskapsutbildning beräknas föranleda en ökning av utgifterna med ca 900 000 mk per år. Slopandet av den ersättning som motsvarar reservistlönen minskar samtidigt läroanstaltens utgifter med ca 700 000 mk. Ökningen av nettoutgifterna beräknas uppgå till ca 600 000 mk per år.

### 2.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Man strävar efter att genomföra sammanslagningen av läroanstalterna så att alla erbjuds en ny tjänst som närmast motsvarar den nuvarande tjänsten. De tjänster och tjänstemän som det inte är ändamålsenligt att överföra till Räddningsinstitutet försöker man överföra till någon annan enhet inom statsförvaltningen. Överföringen till den övriga statsförvaltningen omfattar endast några få tjänster i uppgifter inom den interna förvaltningen.

### 3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet. Rektorer för statens räddningsläroanstalter och representanter för personalen har deltagit i arbetet. Utlåtanden om lagutkastet har begärts av statens

räddningsläroanstalter och läroanstalternas delegation, försvarsministeriet, undervisningsministeriet, finansministeriet, Finlands Kommunförbund, Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland och Finlands Brandbefälsförbund.

#### 4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1995. Läroanstalten fungerar till en början på tre verksamhetsställen. En fullständig sammanlagning av verksamheten skall ske vid ingång-

en av höstterminen. Rektorn för Räddningsinstitutet väljs i så god tid att han kan tillträda tjänsten den 1 januari 1995. Han skall sörja för beredningen av den nya organisationen samt för övergångsarrangemangen vad gäller den sammanslagna undervisningen och förvaltningen. På varje verksamhetsställe finns dessutom en enhetschef som sköter uppgifterna i samband med den dagliga ledningen av enheterna under övergångsperioden.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

## Lag om Räddningsinstitutet

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

### 1 §

#### *Räddningsinstitutet*

Räddningsinstitutet är en läroanstalt som lyder under inrikesministeriet och upprätthålls av staten.

### 2 §

#### *Uppgifter*

Räddningsinstitutet skall

1) sköta den yrkesinriktade grundutbildningen och tilläggsutbildningen för brand- och räddningsväsendets befäl, underbefäl och manskap samt alarmjourhavande,

2) ordna utbildning för undantagsförhållanden för ledande myndigheter och specialpersonal, samt

3) vid behov även ordna annan utbildning inom räddningsområdet.

Räddningsinstitutet utför även andra uppgifter som lämpar sig för dess verksamhet, enligt vad inrikesministeriet bestämmer.

### 3 §

#### *Förvaltning*

Om Räddningsinstitutets förvaltning stadgas genom förordning.

### 4 §

#### *Finansiering*

Hemkommunen för studerande som genomgår yrkesinriktad grundutbildning är skyldig att för en studerande till staten betala en betalningsandel som motsvarar hemkommunens enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (705/92) beräknade betalningsandel per elev som får yrkesundervisning.

Betalningsandelen uppbärs hos den kommun som enligt lagen om hemkommun (201/94) är studerandens hemkommun vid läsårets början. Om studeranden inte har hemkommun i Finland, ansvarar staten för hemkommunens betalningsandel.

Betalningsandelen skall betalas till staten i lika stora rater två gånger per år, den första raten före utgången av mars och den andra raten före utgången av november.

### 5 §

#### *Avgifter*

Räddningsinstitutets utbildning för undantagsförhållanden är avgiftsfri. För övriga kurser och prestationer uppbärs avgift enligt lagen

om grunderna för avgifter till staten (150/92).

6 §

*Studiesociala förmåner och ersättningar*

Undervisning, inkvartering och mat är avgiftsfria för studerande som deltar i kurser som hör till den yrkesinriktade grundutbildningen.

Om förmåner för och ersättningar till dem som deltar i befolkningsskyddsutbildning enligt 6 § 2 mom. lagen om befolkningsskydd och utbildning enligt 40 § beredskapslagen (1080/91) stadgas genom förordning.

7 §

*Undervisningsspråk*

Räddningsinstitutets språk är finska. Undervisning meddelas även på svenska och tillfälligt även på andra språk. I prov får studerandena använda antingen finska eller svenska.

8 §

*Närmare stadganden*

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

9 §

*Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Genom denna lag upphävs lagen den 31 januari 1992 om statens räddningsläroanstalter (62/92) jämte ändringar.

Den ändring i kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna som denna lag förorsakar beaktas när det genomsnittliga beloppet av den allmänna statsandelen enligt lagen om statsandelar till kommunerna (688/92) fastställs.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 16 september 1994

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Inrikesminister *Mauri Pekkarinen*

